

- kommunfullmäktige
- kommunstyrelsen
- övriga nämnder
- förvaltning

Delprogram Krisberedskap

Fastställt av kommunfullmäktige 2016-09-01 § 203

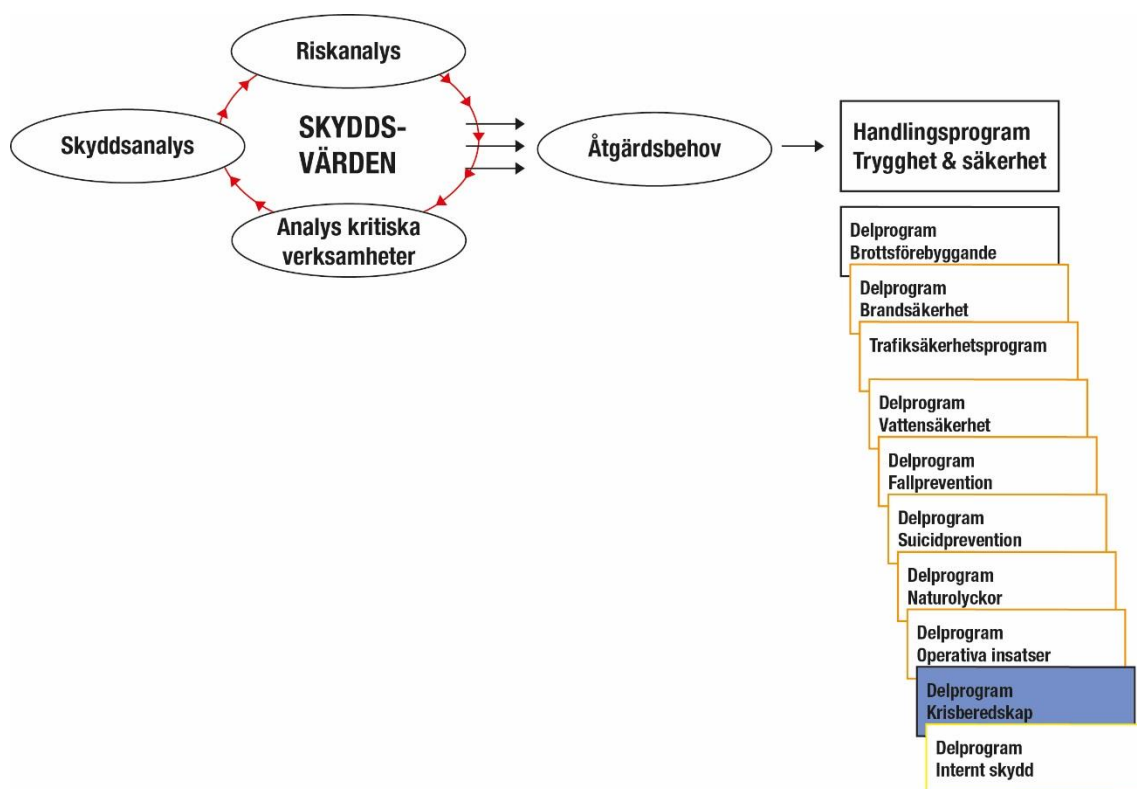

JÖNKÖPINGS
KOMMUN

Krisberedskap

DELPROGRAM TILL HANDLINGSPROGRAM TRYGGHET OCH SÄKERHET 2015-2018
KOMMUNSTYRELSEN 2016-06-21 §203

Dokumentet *Krisberedskap* är framtaget av räddningstjänsten och är ett delprogram till *Handlingsprogram trygghet och säkerhet 2015-2018*.

Illustration framsida: Staffan Nylander

Innehåll

Inledning	5
Nationella mål och principer för krisberedskap	5
Lagstiftning och krav	5
Jönköpings kommuns mål och inriktning	6
Samordning inom kommunens verksamhet	6
Geografiskt områdesansvar och F-samverkan	7
Om delprogrammet	7
Terminologi	7
Uppföljning av arbetet	8
Före en händelse - förberedande och sårbarhetsreducerande åtgärder	9
Den enskildes beredskap	9
Kommunens arbete för att stötta enskilda	9
Frivilligorganisationer	10
Skydd av samhällsviktig verksamhet	10
Syfte	10
Roller	10
Samhällsviktig verksamhet i Jönköpings kommuns regi	10
Särskild satsning på kontinuitetshantering	11
Samverkan inom det geografiska området och F-samverkan	12
F-samverkan	12
Lokal samverkan i det geografiska området	12
Höjd beredskap och civilt försvar	13
Plan för utbildning och övning	13
Övning/utbildning av kommunledningen (kommunövergripande)	13
Övning/utbildning av förvaltningar/bolag	13
Under en särskild händelse – hantering av händelsen	14
Ledning vid särskilda händelser	14
Mål	14
Plan för hantering av särskilda och extraordinära händelser	14
Ordinarie strukturer (grönt läge)	15
Särskild händelse, ordinarie strukturer med förstärkt samordning eller då ordinarie strukturer saknas (gult läge)	15
Hantering av extraordinära händelser (rött läge)	16
Uppgifter och ansvar för funktioner och roller	17
Larmkedja och kontaktvägar	19

Lokaler och teknisk utrustning	20
Rutin för information till kommunledningen	20
Förvaltningsvisa rutiner.....	20
Rapportering	20
Samverkan inom det geografiska området	20
Lokal samverkan	20
Efter en särskild händelse.....	22
Krisstöd	22
Bakgrund	22
Legala grunder.....	22
Krisstöd inom sjukvården och kommunen	22
Målsättning	22
Styrgrupp för POSOM	23
Krisstödssamordning	23
Larmvägar	23
Samverkan.....	23
Uppdrag och förhållningssätt	23
Likvärdighet	24
Socialtjänstens uppgift	25
Utbildningsförvaltningens uppgift	25
Räddningstjänstens uppgift	26
Resurser för krisstöd.....	26
Uppföljning och utvärdering	26
Utbildning och övning.....	26
Rutin.....	26
Avveckling och återställning.....	27
Utvärdering och erfarenheter	27

Följande ska finnas på Intranätet

- Reglemente för Krisledningsnämnd (KLN), ledamöter i KLN (*finns under Reglementen*)
- Rutiner för krisstödssamordning, POSOM-grupp i Jönköpings kommun
- Rutin för information till kommunledningen
- Rutin för myndighetsmeddelande och viktigt meddelande till allmänheten

Kontaktlistor och mer detaljerade rutiner finns hos respektive förvaltning/bolag samt hos räddningstjänsten som är samordningsansvarig.

Inledning

Jönköpings kommun har valt att ta ett helhetsgrepp om trygghet och säkerhet, och en del är att arbeta för att ha en beredskap att hantera särskilda händelser, det vill säga händelser som går utöver det normala och kräver särskilda åtgärder, samverkan eller strukturer. Särskilda händelser kan exempelvis omfatta kriser och avbrott eller störningar.

Arbetet kan delas upp i tre olika skeden;

- *Före en händelse*: förebyggande arbete för att minska risken för negativa händelser samt förberedande arbete för att kunna hantera det som ändå inträffar. Exempel är riskhantering, skydd av samhällsviktig verksamhet och omvärldsbevakning. Det omfattar också förankring av arbetet och former för samverkan.
- *Under en händelse*: kommunens system och strukturer för att stödja den verksamhet som påverkas, samordna insatser vid en händelse och hantera händelsen i stort. Det omfattar också kriskommunikation, intern och extern samverkan och ledning, att upprätta lägesbild och att prioritera resurser.
- *Efter en händelse*: utvärdering av det genomförda arbetet ska ske när den akuta fasen är över. Det kan även finnas behov av krisstöd eller andra insatser för att återgå till ett, eventuellt nytt, normalläge.

Delprogrammet för krisberedskap följer samma upplägg.

NATIONELLA MÅL OCH PRINCIPER FÖR KRISBEREDSKAP

Samhällets krisberedskap syftar till att upprätthålla de grundläggande och samhällsviktiga funktionerna även vid en svår påfrestning. Målen för samhällets krisberedskap är att:

- skydda människors liv och hälsa
- värna samhällets funktionalitet
- upprätthålla grundläggande värderingar, demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter

Följande tre principer gäller för planering inför, under och efter krishändelser.

- **Ansvarsprincipen**: den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden ska ha motsvarande ansvar även under särskilda händelser och under höjd beredskap.
- **Närhetsprincipen**: en särskild händelse ska, så långt som det är möjligt, hanteras där den inträffar och av dem som är närmast berörda och ansvariga.
- **Likhetsprincipen**: en verksamhets organisering och lokalisering vid en särskild händelse eller under höjd beredskap ska så långt som möjligt överensstämma med hur ordinarie organisation ser ut.

Kommunen har även ett så kallat geografiskt områdesansvar vilket innebär samordningsansvar mellan aktörer inom kommunens geografiska område.ö

Lagstiftning och krav

Kommunal krisberedskap regleras i *Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)*. Hantering av särskilda händelser kan dock beröras av många andra lagstiftningar, beroende på händelsens karaktär.

Det finns även en överenskommelse mellan Staten, genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och landsting (SKL) om kommunernas krisberedskap, benämnt kommunöverenskommelsen nedan. I överenskommelsen utvecklas innebörden i lagkraven.

JÖNKÖPINGS KOMMUNS MÅL OCH INRIKTNING

Jönköpings kommuns övergripande mål för arbetet med trygghet och säkerhet är att

- ✓ Utsattheten för brott, olyckor och samhällskriser ska minska. Den upplevda tryggheten ska öka.

För att uppnå det övergripande målet är strategin att i första hand arbeta för att oönskade händelser inte ska inträffa (förhindrande), i andra hand ska konsekvenser av oönskade händelser förebyggas så långt det är möjligt (skadeförebyggande och sårbarhetsreducerande) samt när oönskade händelser inträffar så ska en effektiv hantering snabbt komma till stånd (operativa insatser och ledning av särskilda händelser). Efter händelen ska skeendet och hanteringen följas upp och erfarenheter ska kopplas tillbaka till den förberedande processen (systematiskt säkerhetsarbete)

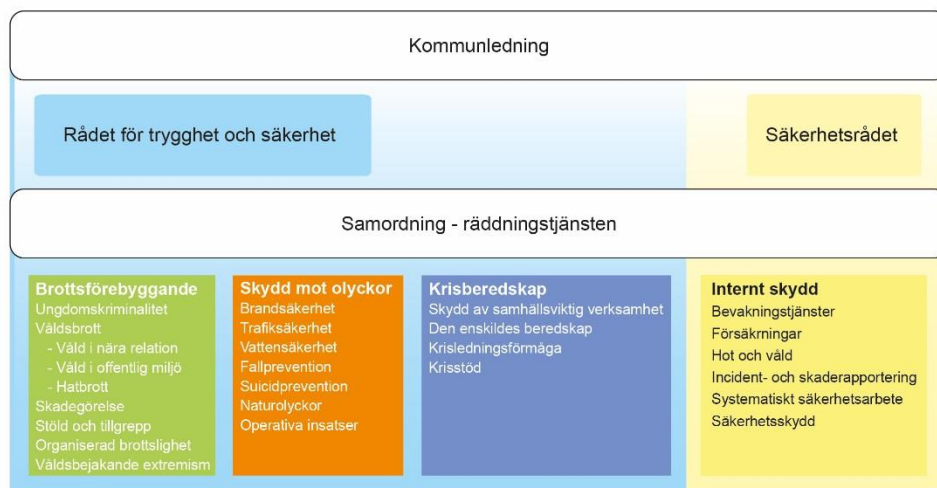
Kommunen har pekat ut följande skyddsvärden inom arbetet med risk- och sårbarhetsanalys:

- Liv och hälsa
- Samhällets funktionalitet
- Miljön
- Egendom
- Demokrati, rättsäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter
- Trygghet

Kommunfullmäktige fattar beslut om det kommunövergripande handlingsprogrammet för trygghet och säkerhet. Kommunstyrelsen fastställer de mer detaljerade delprogrammen inom varje delområde. Respektive nämnd och bolag följer upp sitt säkerhetsarbete inom ordinarie uppföljningssystem.

Samordning inom kommunens verksamhet

Varje förvaltning ansvarar för och driver enligt ovanstående principer sitt eget arbete. Samordningsansvaret ligger på kommunstyrelsen och ledningsutskottet. Till ledningsutskottet finns två råd knutna: *Rådet för trygghet och säkerhet* där kommunledning, räddningstjänsten, samverkande myndigheter och organisationer finns representerade. Rådet fungerar som lokalt krishanteringsråd, referensgrupp för skydd mot olyckor och som styrgrupp för det brottsförebyggande arbetet. *Säkerhetsrådet* där kommunens interna skyddsfrågor bereds.

Figur 4: Kommunens organisation för trygghet och säkerhet

En kommunövergripande samordningsfunktion fungerar som stöd och svarar för inriktning, principer och den övergripande samordningen och ledningen vid särskilda händelser. Denna funktion lyder under kommunstyrelsen och är placerad på räddningstjänsten.

Geografiskt områdesansvar och F-samverkan

Kommunen har enligt LEH ansvar för att aktörer inom kommunens geografiska område samverkar och samordnar sitt arbete före och vid särskilda händelser, samt samordnar sin information till allmänheten. I det regionala perspektivet samarbetar kommunen med andra kommuner, Länsstyrelsen, Polisen, Regionen, Försvarmakten och SOS Alarm inom den regionala organisationen för krisberedskap, F-samverkan. Forumet utgör den regionala inriktnings och samordningsfunktionen (ISF) används också för samverkan med andra nationella aktörer.

OM DELPROGRAMMET

I kommunöverenskommelsen anges att kommunen ska ha ett styrdokument för krisberedskap. I Jönköpings kommun utgör delprogrammet för krisberedskap detta styrdokument.

I delprogrammet ingår kommunens plan för extraordinära händelser enligt LEH. Det innehåller även kommunens handlingsplan för skydd av samhällsviktig verksamhet enligt MSB:s vägledning, en del av kommunens arbete med risk- och sårbarhetsanalys enligt LEH samt utgör styrdokument för kommunens krisstödsarbete (POSOM).

Terminologi

Kommunen har valt att använda beteckningen ”särskilda händelser” för olika typer av händelser som går utöver det normala och som behöver hanteras i särskild ordning för att inte riskera att eskalera till en kris eller extraordinär händelse. Begreppet omfattar både kriser, extraordinära händelser, svåra påfrestelser och samhällstörningar. Dessa begrepp används i olika sammanhang, speciellt nationellt, och förekommer därför i texten nedan.

I arbetet förekommer även begreppen inriktning och samordning, som uppnås genom ledning och samverkan. Dessa utgår från de nationella definitionerna av dessa begrepp.

Uppföljning av arbetet

Det förebyggande och förberedande arbetet med särskilda händelser följs upp årligen i samband med verksamhetsberättelsen för trygghet och säkerhet. Kommunen ska även årligen följa upp sitt arbete genom en rapportering till Länsstyrelsen och MSB, som omfattar en bedömning av förmågan, åtgärder samt hur de påverkar förmågan, inträffade händelser och användning av statliga medel. Arbetet under mandatperioden följs upp i samband med att nästa mandatperiods handlingsprogram tas fram.

Före en händelse - förberedande och sårbarhetsreducerande åtgärder

Jönköpings arbetar kontinuerligt med att minska risker och sårbarheter, och arbetet sammanfattas och rapporteras i en så kallad risk- och sårbarhetsanalys i början av varje mandatperiod. Risk- och sårbarhetsanalysen sammanställs utifrån kraven i LEH samt MSB:s föreskrift, samt för att uppfylla följande:

- ge underlag för planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet
- ge beslutsstöd för beslutsfattare och verksamhetsansvariga
- ge underlag för information om samhällets risker och sårbarheter till allmänheten
- bidra till att ge en bild över de risker och sårbarheter som finns i samhället som kan påverka kommunens verksamhet och samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område

Det är en översiktlig sammanställning för hela kommunen, och kompletteras av den mer detaljerade kunskapen i hela organisationen. Utifrån detta görs olika satsningar för att minska risker och sårbarhet – dessa satsningar beskrivs i detta avsnitt. Det förberedande och sårbarhetsreducerande arbetet syftar även till att stödja hanteringen av inträffade händelser.

DEN ENSKILDES BEREDSKAP

Enskilda personer, företag och organisationer måste ha en grundläggande förmåga att klara de påfrestningarna som särskilda händelser kan föra med sig. Bortfall av el, data, telefoni och vatten kan bli följderna av olika händelser. När påverkan drabbar riktigt många kan samhällets resurser vara otillräckliga varför en egen grundberedskap bör finnas hos alla. Den enskilda människan är dessutom ofta en resurs och först på plats.

Under mandatperioden planerar kommunen att genomföra informationsinsatser gentemot invånarna för att öka medvetenheten om störningar och hur man kan förbereda sig för dem. Det omfattar exempelvis att informera för att hjälpa enskilda att hålla en egen beredskap för att klara sig själva under störningar upp till 72 timmar.

Kommunen kommer också att fortsätta att samverka med det civila samhället och näringslivet kring krisberedskap.

Kommunens arbete för att stötta enskilda

Då den enskildes förmåga inte räcker till kan kommunen stötta på olika sätt. Kommunen har ett antal förberedda så kallade servicepunkter, med reservkraft och nödvatten för att kunna tillgodose invånarnas basala behov när den egna bostadens funktioner är satta ur spel. Dessa finns utspridda i hela kommunen.

Kommunen kommer också att arbeta vidare med följande åtgärder utifrån enskildas möjliga hjälpbehov:

- säkerställa tillgång till nödvatten

- särskilt tillgodose utsatta gruppers behov
- tillhandahålla servicepunkter

Frivilligorganisationer

Frivilliga är en viktig tillgång i kommunens arbete med krisberedskap. För att stärka den gemensamma förmågan genomförs gemensamma övningar med kommunens frivilliga resursgrupp (FRG).

Övningar genomförs enligt ett årligt utbildningsschema utifrån kommunens riskbild.

SKYDD AV SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Samhällsviktig verksamhet är sådan verksamhet som behövs för att vårt samhälle ska fungera, så som vattenförsörjning, sjukvård eller elförsörjning. Om det blir störningar i verksamheten kan kommunens invånare drabbas, ibland med stora konsekvenser.

Syfte

Syfte med skydd av samhällsviktig verksamhet är att öka förmågan i kommunala, samhällsviktiga verksamheter att klara av och motstå störningar som kan drabba invånare, företag, miljö och andra skyddsvärden.

Roller

Samhällsviktig verksamhet drivs av såväl kommun som andra aktörer. Ofta är olika verksamheter beroende av varandra. Grunden i arbetet är ansvarsprincipen, det är respektive verksamhet som ansvarar för arbetet med skyddet av sin egen, samhällsviktiga verksamhet. Räddningstjänsten samordnar arbetet inom kommunens organisation, genom att stötta respektive verksamhet och att samordna arbete med beroenden verksamheter.

Samhällsviktig verksamhet i Jönköpings kommuns regi

Utgångspunkt för arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet är att identifiera verksamheter som är samhällsviktiga, vilka är redovisade i risk- och sårbarhetsanalysen. Denna identifiering är bara en utgångspunkt inför fortsatt arbete inom respektive verksamhet.

För att upprätthålla samhällsviktig verksamhet, oavsett hot eller störning, krävs både kunskap om verksamhet och ett systematiskt säkerhetsarbete. Detta kan sammanfattas i två huvuduppgifter:

- *Kartlägga* beroenden mellan samhällsviktiga verksamheter samt *analysera* konsekvenser av störningar, vilket blir underlag för åtgärder och beredskapsplanering
- *Genomföra* åtgärder och beredskapsplanering för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter vid störningar

Det tidigare arbetet i kommunens samhällsviktiga verksamheter har lagt en grund att utgå ifrån. Det finns också ett behov av att skapa en översikt över hela kommunorganisationens arbete med skydd av samhällsviktig verksamhet och beroenden. Det kan sammanfattas med att Jönköpings kommun ska arbeta systematiskt med kontinuitetshandling för att skydda sina respektive samhällsviktiga verksamheter. Detta omfattar även att genomföra åtgärder. Kommunen ska även etablera kontakt och samverka med externa samhällsviktiga aktörer inom kommunens geografiska område.

Särskild satsning på kontinuitetshantering

Den särskilda satsning som Jönköpings kommun har påbörjat är därför att kommunen etablerar kontinuitetshantering som ett systematiskt arbetssätt i de kommunala samhällsviktiga verksamheterna. Det kommunövergripande arbetet ska vara flexibelt och utgå från respektive verksamhets eget arbete och behov av stöd.

Arbetet med kontinuitetshantering omfattar översiktligt en analysfas där man går igenom vad som alltid måste fungera, det vill säga vilka processer som är kritiska. Därefter kartläggs beroenden och vilka konsekvenser en störning får över tid. Denna kartläggning ger dels ett underlag i det förebyggande arbetet, men även ett underlag för att kunna tolka och analysera skeendet vid en särskild händelse som påverkar verksamheten.

Därefter går man igenom vilka skydd, reservrutiner mm. som finns för att slutligen ha ett underlag för vidare åtgärder, planer vid störningar mm. Detta syftar också till att stärka det förebyggande arbetet, men även so munderlag för vilka åtgärder som behöver vidtas vid en särskild händelse som påverkar verksamheten.

Mål

Det viktigaste resultatet i det kommande arbetet är en bra process som bidrar till ett ökat skydd av samhällsviktig verksamhet. Rätt personer ska få möjlighet att dela befintlig kunskap, få ny kunskap eller diskutera gemensamma problem. Fokus ska därför vara på processen. Det övergripande målet är ökad kunskap om kritiska verksamheter och beroenden som grund för ett systematiskt skydd av samhällsviktig verksamhet samt för att hantera särskilda händelser.

Utöver detta ska arbetet resultera i ett antal mer konkreta resultat:

1. Inventering och sammanställning av vad som alltid måste fungera i kommunens verksamhet.
2. En fördjupad analys av utvalda samhällsviktiga verksamheter. De bör omfatta kritiska processer, interna och externa beroenden samt avbrottsstider om det är tillämpligt. Resultatet sammanställs för respektive verksamhet.
3. En kommunövergripande översikt över kritiska verksamheter och beroenden i hela kommunens organisation sammanställs utifrån inventeringen och de fördjupade analyserna.
4. Inventering och analyser används i respektive verksamhets systematiska säkerhetsarbete och ligger till grund för åtgärder.
5. Utveckla forum för att samordna de åtgärder som påverkar flera verksamheter, utifrån verksamheternas behov.

Avgränsning

Arbetet med kontinuitetshantering avgränsas till kommunens egen verksamhet, det vill säga verksamheten inom kommunens förvaltningar och bolag. Arbetet fokuserar på de samhällsviktiga verksamheterna, och börjar med dem som är som mest kritiska för invånarna. De externa beroendena kommer att följas upp genom extern samverkan. Enligt ansvarsprincipen ansvarar de själva för sina verksamheter, så kommunens inriktning blir att öka kunskapen om andra aktörer för att hålla en relevant nivå på beredskapen.

Utvärdering

Arbetet ska utvärderas på enklaste sätt efter respektive avslutat moment. Utvärderingen ska ligga till grund för att justera det fortsatta arbetet. I slutet av mandatperioden bör arbetet

utvärderas, både hur väl målen uppnåtts och behov av fortsatt arbete och eventuell revidering och uppföljning.

Om någon del av arbetet används vid en störning eller händelse bör erfarenheter och synpunkter från dem som var involverade i händelsen tas till vara i det fortsatta arbetet.

Utbildning inom kontinuitetshandling

För att etablera kontinuitetshandling som arbetssätt behövs olika former av utbildning och information. Processen ska eftersträva att vara så enkel som möjligt för att minimera utbildningsbehovet hos deltagarna. Under mandatperioden kommer ansvariga för arbetet att utbildas, utifrån deras respektive behov. Övriga deltagare och berörda kommer att få grundläggande information om arbetets syfte och upplägg.

SAMVERKAN INOM DET GEOGRAFISKA OMRÅDET OCH F-SAMVERKAN

Kommunen har både sitt geografiska områdesansvar och ett behov av att samverka och uppnå samordning med andra aktörer inom kommunens geografiska område. De huvudsakliga forumen är att andra aktörer finns representerade i rådet för trygghet och säkerhet samt länets krissamverkan, F-samverkan (ISF).

F-samverkan

F-samverkan är länets gemensamma forum före, under och efter särskilda händelser. Den syftar främst till att samordna arbetet inom länet, men är också länets gemensamma kontaktyta gentemot nationella aktörer. Det är angeläget att kommunen fortsätter vara en drivande kraft inom F-samverkan och bidrar till den fortsatta utvecklingen av det gemensamma arbetet inom F-samverkan.

Samhällsviktig verksamhet i det geografiska området

En del i arbetet med skydd av kommunens samhällsviktiga verksamhet är samverkan med andra, externa resurser, aktörer eller verksamheter. Kommunen kommer att ta en aktiv del i arbetet med samhällsviktiga sektorer som F-samverkan slagit fast i sin strategi för krisberedskap 2015- 2018. Deltagande och utformning av det regionala arbetet faller huvudsakligen på räddningstjänsten som samordnande funktion. Det kan även beröra andra kommunala verksamheter genom deltagande i regionala seminarier och/eller workshops, eller genom att det kan påverka kommunens interna arbete.

Lokal samverkan i det geografiska området

Det finns också ett behov av att utveckla ett samverkansforum för att förbereda inför särskilda händelser tillsammans med lokala aktörer. Detta omfattar både att dela underlag och samverka i förberedelserna för att kunna hantera särskilda händelser, samt att samverka om skydd av samhällsviktig verksamhet. Kommunen kommer under mandatperioden satsa på att utveckla ett sådant forum. Detta forum syftar till att nå lokala samhällsviktiga aktörer, för att kunna dela information och samarbeta om åtgärder och förberedelser. Detta bidrar till att kommunen kan ha en helhetssyn på det geografiska området vid en händelse.

Det är flera verksamheter hos olika aktörer som kan definieras som samhällsviktiga. Det gäller exempelvis sjukvård, polis, el/tele-distributörer och transportsystem. Enkelt uttryckt det som alltid måste fungera för att samhällets grundläggande funktioner ska kunna upprätthållas. Flera

av dessa funktioner är beroende av andra aktörer och funktioner. Det går därför inte att planera den samhällsviktiga verksamheten för varje enskild aktör isolerat. Behovet av att ta reda på vilka beroenden som är kritiska och vilka funktioner som behöver säkras upp är ett gemensamt intresse för olika aktörer. Kommunen kommer därför förstärka dialogen med samhällsviktiga aktörer i mandatperioden.

HÖJD BEREDSKAP OCH CIVILT FÖRSVAR

I händelse av allvarliga incidenter och hot mot Sveriges säkerhet och nationella intressen kan regeringen fatta beslut om höjd beredskap. Höjd beredskap indelas i *skärpt beredskap* eller *högsta beredskap*. Är Sverige i krig råder högsta beredskap.

Vid beslut om höjd beredskap organiseras det civila försvaret med utgångspunkt i samhällets krisberedskap med hjälp av de förmågor, strukturer och principer som används för hantering av framtida särskilda eller extraordinära händelser.

Det civila försvaret ska stödja och samverka med det militära försvaret för att kunna motstå ett väpnat angrepp, hantera samhällskonsekvenser och upprätthålla samhällsviktig verksamhet samt kunna bidra till att återuppbygga och återställa samhällets funktionalitet efter ett sådant angrepp.

Kommunen kommer under mandatperioden särskilt att satsa på förstärkt samverkan med Försvarsmakten, genom militär region syd, och Norra Smålands Hemvärnsbataljon.

PLAN FÖR UTBILDNING OCH ÖVNING

Övning/utbildning av kommunledningen (kommunövergripande)

En gång om året utbildas Jönköpings kommunledning, (förvaltningschefer/stadsdirektör och förtroendevalda) vid en gemensam träff. Teman är aktuella ämnen med nutidsförankring och fokus på hur vi bygger en robust vardagsorganisation, en bra krisledningsorganisation samt information om kommunens roll vid höjd beredskap.

Därefter, vid ett annat tillfälle, genomför man en ledningsträningsövning med scenarion, där kommunledningen prövas i sina roller vid en svårare samhällsstörning, eller en extraordinär händelse.

Kommunens krisledningsnämnd utbildas och övas vid ett separat tillfälle under första året i den nya mandatperioden.

Övning/utbildning av förvaltningar/bolag

Förvaltningar och kommunala bolag bjuds in till den årliga utbildningsdagen tillsammans med kommunledningen. Därefter övar respektive förvaltningsledning och kommunala bolag själva eller med hjälp av räddningstjänsten vid minst ett tillfälle under mandatperioden. Större förvaltningar, och bolag som hanterar samhällsviktig verksamhet, övar varje år. Efter genomförda övningar genomförs en utvärdering som ligger till grund för nästa års utbildning och övning.

Kommunen deltar i de regionala övningar som anordnas i länet, samt stöttar andra kommuner i deras övningar vilket bidrar till en ökad förståelse över kommungränserna.

Under en särskild händelse – hantering av händelsen

Denna del av delprogrammet beskriver principerna och planeringen för att hantera särskilda händelser.

LEDNING VID SÄRSKILDA HÄNDELSER

Jönköpings kommun aktiverar delar av organisationen för särskilda händelser några gånger per år, i samband med vädervarningar eller andra mindre händelser som kan utvecklas till särskilda händelser. Varje förvaltning ansvarar inom sitt verksamhetsområde och räddningstjänsten har en särskild roll att samordna arbetet och bevaka utvecklingen utifrån kommande riskbilder. Vid händelser fattar förvaltningarna koordinerade beslut utifrån en gemensam lägesbild. En välfungerande information är en viktig faktor vid inträffade händelser.

Mål

Kommunens mål är att arbeta proaktivt och ta initiativ, samt att ha en god förmåga till samverkan och ledning vid särskilda händelser. Det uppnås genom följande delmål:

- En fungerande omvärldsanalys och larmmottagning för att tolka skeenden och se till att potentiella risker och hjälp- och åtgärdsbehov bedöms
- Att så långt som möjligt bygga på det som gäller som vid normala förhållanden under en särskild händelse
- Samordning och att en samlad lägesbild finns i hela organisationen och det geografiska området

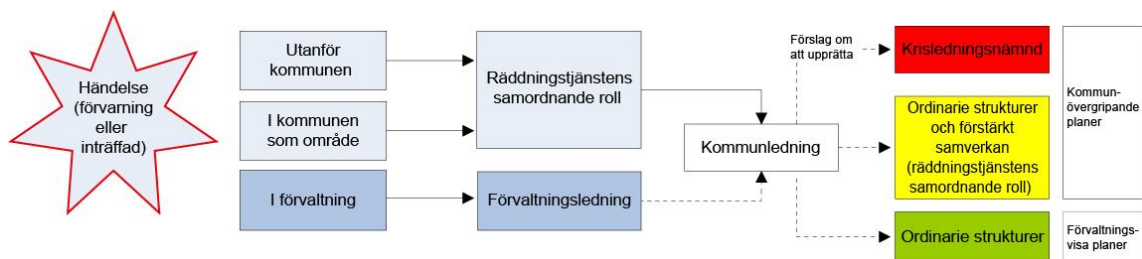
Detta innebär att kommunen ska arbeta för:

- att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden också gör det i en särskild händelse
- har en väl fungerande kommunikation

PLAN FÖR HANTERING AV SÄRSKILDA OCH EXTRAORDINÄRA HÄNDELSER

Kommunens förmåga att leda verksamheten i olika särskilda händelser och andra påfrestande situationer bygger på vardagliga och robusta strukturer med ansvars-, närhets- och likhetsprincipen som grund.

Bilden nedan beskriver hur informationsflödet fungerar vid en inträffad händelse i, eller utanför kommunen, alternativt i en förvaltning samt vilka strukturer och planverk som aktiveras. Den beskriver också de olika ledningsnivåerna, grönt, gult och rött läge. Kommunledningen, i första hand Stadsdirektören, informeras om olika händelser och identifierade riskbilder.

I informationsflödet fungerar samt vilka strukturer och planverk som aktiveras vid en inträffad händelse.

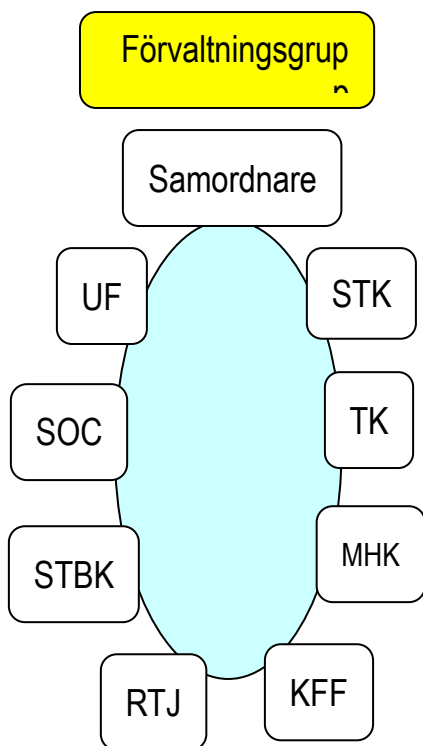
Ordinarie strukturer (grönt läge)

I den ordinarie verksamheten i de olika förvaltningarna och bolagen inträffar varje år ett flertal händelser som gör att ledningen behöver agera, ta beslut och leda i händelser som avviker från det normala. För detta har förvaltningarna och bolagen utarbetat egna interna riktlinjer för hantering av särskilda händelser.

Vid dessa händelser kan centrala funktioner (t ex räddningstjänsten, kommunikation, juridik) fungera som rådgivare och/eller förstärkning till förvaltningarna och bolagen.

Särskild händelse, ordinarie strukturer med förstärkt samordning eller då ordinarie strukturer saknas (gult läge, ISF)

Varje år inträffar ett antal mindre eller större händelser som berör flera förvaltningar och bolag i kommunens organisation. Ansvar bibehålls i varje verksamhet, men det finns behov av en gemensam lägesbild och/eller analys av läget. Detta föranleder att ett antal tjänstemän i chefsbefattning samlas vid kommunens gemensamma ledningsplats på räddningstjänsten, se bilden nedan. Samverkande myndigheter inom kommunen som t.ex. Länsstyrelsen, Polismyndigheten och Regionen kan också medverka om de berörs.

Kommunens förvaltningsgrupp och interna inriktnings- och samordningsfunktion, ISF

Vid dessa tillfällen används en enkel agenda, enligt nedan, för att kunna skapa en gemensam lägesbild, och på så sätt kunna fatta koordinerade beslut inom ordinarie beslutsmandat. I arbetet ligger fokus på ledning/analys och kommunikation.

- Anledning till mötet
- Läget i stort på kort/lång sikt
- Läget i detalj på kort/lång sikt
- Identifiera hjälpbehov och kritiska verksamheter/funktioner på kort och lång sikt
- Kommunikationsbehov
- Inriktning av fortsatt arbete på kort/lång sikt
- Övriga frågor

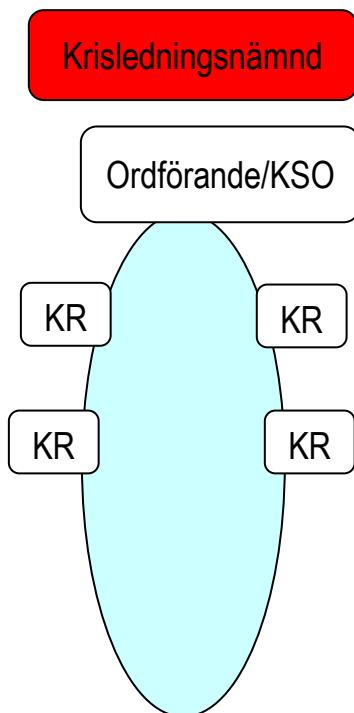
Ibland inträffar även händelser där det inte är klart vem som har ansvar och om kommunen har ansvar att agera. Räddningstjänsten har ansvar att bevaka och initialt agera vid denna typ av händelser som också benämns som särskilda händelser. Ofta behöver en avdömning göras med förvaltningschefer och/eller kommunledning i dessa fall.

Hantering av extraordinära händelser (rött läge)

Lagen definierar en extraordinär händelse (1 kap. 4 § 2006:544) på följande sätt:

”Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller landsting”

Om förvaltningsgruppen gör bedömningen att en händelse inte kan hanteras i ordinarie strukturer kan rekommendationen till kommunstyrelsens ordförande bli att krisledningsnämnden behöver träda i kraft. Det är kommunstyrelsens ordförande, i sin roll som ordförande i krisledningsnämnden, som formellt fattar beslut om att denna träder i kraft. Liksom lagen syftar detta till att kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera särskilda händelser i fred. Genom detta uppnår kommunen också en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Kommunens krisledningsnämnd, med ordförande (KSO) och kommunalråd (KR)

Vid en särskild eller extraordinär händelse kan en förstärkning av förvaltningsgruppen behöva göras med specialister, eller funktioner, som kan jobba på kort respektive lång sikt med den uppkomna situationen. Exempel på detta kan vara analys och kommunikation och vid behov kan även en service- och administrationsfunktion aktiveras för att få uthållighet i arbetet.

Uppgifter och ansvar för funktioner och roller

En viktig förutsättning för att situationer som uppstår i vardagen inte ska utvecklas till särskilda eller extraordinära händelseer är att funktioner och roller är utklarade i förväg. Nedan följer en beskrivning av funktioner och roller såväl i vardagen som vid en särskild eller extraordinär händelse. De funktioner och roller som beskrivs, samt hur de hänger ihop, visas i figuren nedan.

Krisledningsnämnd

Krisledningsnämndens/kommunstyrelsens ordförande kan fatta beslut om att krisledningsnämnden träder i kraft vid en extraordinär händelse. Detta beslut kan underlätta förvaltningsgruppens arbete vid en särskild händelse. Indikatorer på att ett sådant beslut behöver fattas är följande:

- Behov av brådskande beslut som rör flera nämnder
- Behov av prioritering av resurser mellan nämnder
- Behov av stöd till enskilda
- Bistånd mellan kommuner

Om krisledningsnämnden träder i kraft har den i uppgift att inrikta och prioritera av kommunens resurser.

Förvaltningsgruppen

Förvaltningsgruppen ansvarar för följande:

- Att leda kommunens arbete i vardagen såväl som vid en särskild eller extraordinär händelse
- Vid en särskild händelse som kan utvecklas till en extraordinär händelse kan förvaltningsgruppen förslå till kommunstyrelsens ordförande att krisledningsnämnden skall träda i kraft. Efter detta fortsätter förvaltningsgruppen att leda arbetet i kommunen utifrån krisledningsnämndens styrningar.

De utgör därmed en intern inriktnings- och samordningsfunktion, ISF, inom kommunorganisationen vid en händelse, om inte krisledningsnämnden aktiverats.

Samordnare i förvaltningsgruppen

Samordnaren i förvaltningsgruppen ansvarar för följande:

- Leder och håller ihop arbetet i förvaltningsgruppen
- Omsätter eventuella beslut (eventuellt från krisledningsnämnden) till direktiv och order
- Genomför föredragningar
- Ansvarar för att samverkan sker med andra berörda myndigheter/ organisationer
- Genomför uppföljning av de direktiv som har getts
- Ansvarar för att föra en aktuell lägesbild/karta

Håller även kontakten med en eventuell regional inriktnings- och samordningsfunktion?

Analys och lägesbild

Detta är en stödfunktion som kan bemannas med tjänstemän med specialistkompetens för de förvaltningar som berörs av händelsen. Denna funktion arbetar t.ex. med:

- Nulägessituationen och lägesbild
- Hjälptbehov, åtgärdsbehov och identifiera andra berörda aktörer
- Analys av utveckling, omfallsplanering (vad gör vi om det inte går som vi tror, tänkbara händelser, scenarier)
- Förslag på lösningar
- Omvärldsanalys
- Riskbedömningar

Kommunikation

Jönköpings kommun har ett stort kommunikationsansvar i händelse av kris eller extraordinära händelser. För att snabbt och enkelt kunna nå ut med viktig information och kommunicera med allmänheten förfogar kommunen över ett antal olika kommunikationskanaler.

Ett aktivt kommunikationsarbete är centralt. Hur en händelse kommuniceras är ofta helt avgörande för hur väl krisen anses ha hanterats. Men hanteringen av en händelse är inte med automatik detsamma som den upplevda bilden av en särskild händelse.

Kommunikationsfunktionens uppgift handlar till stor del om att bidra till att skapa en korrekt och rättvisande bild av händelsen.

Kommunikationsfunktionen arbetar dagligen med att ge stöd till förvaltningarna. Vid en kris eller extraordinär händelse kan organisationen med snabbhet och flexibilitet växla upp i styrka och omfattning.

Kommunikationsfunktionen arbetar även med att samordna kommunens kommunikationsarbete så att det blir sammanhållet, proaktivt och rättvisande.

Kommunikationsfunktionen arbetar b.la. med:

- analys av hur informations-/kommunikationsbehovet ser ut
- kontinuerliga bedömningar om aktuell målgrupp, kanal, budskap, strategi
- omvärldsbevakning
- myndighetsmeddelanden

Vid kris eller extraordinära händelser är kommunens kontaktcenter (KC) en viktig kommunikationskanal med allmänheten. Kontaktcenter kan utöka sin kapacitet för att utgöra en fullskalig upplysningscentral vid en större händelse.

Jönköpings kommun har möjlighet att sända viktigt meddelande till allmänheten, så kallat VMA, och har ett system för utomhusvarning i vissa tätorter som testas regelbundet.

Administration

Denna stödfunktion bemannas efter aktuellt behov. De arbetar t.ex. med:

- dokumentation av händelsen
- föra dagbok (vilka beslut fattas?)
- verksamhetstablå (vad händer just nu?)
- personal och organisationstablå
- arbetsplan för inriktningsfunktionerna (hållpunkter för de nästkommande timmarna och dygnet)

Service

Denna stödfunktion bemannas efter aktuellt behov. De arbetar t.ex. med:

- hantering av personal och materiel
- se till att IT-stödet till staben fungerar
- logistik avseende mat och dryck fungerar vid en långvarig händelse
-

Larmkedja och kontaktvägar

Räddningstjänsten (normalt via Brandingenjör i beredskap) har en tillikauppgift att utgöra kommunens tjänsteman i beredskap (TIB) och utgör därmed kommunens kontaktpunkt, eller inriktnings- och samordningskontakt i det inledande skedet. Denna funktion ansvarar också för att kommunens ledningsorganisation kan nå dygnet runt. Brandingenjör i beredskap är också ansvarig för att vid behov initiera krisstödsinsatser (POSOM).

Kontakt med Brandingenjör i beredskap fås via inre befäl på räddningstjänsten, tfn 036-10 56 72, alternativt genom SOS Alarm 112. Även kontaktuppgifter till förvaltningar, bolag, samverkande myndigheter, frivilligorganisationer m.fl. finns samlade hos inre befäl på räddningstjänsten.

Lokaler och teknisk utrustning

Jönköpings kommuns plats för krisledning (gult och rött läge), liksom F-samverkans ledningsplats, är JILL (Jönköpings läns integrerade larm och ledning) på brandstationen, Glansgatan 7 i Jönköping. Lokalen ”Spårvagnen” är reserverad för kommunens krisledning. Lokalerna är utrustade med avbrottsfri el genom fastinstallerat reservkraftsverk. Lokalen är utrustad med all utrustning som behövs för att kunna genomföra stabsarbete. JILL är utrustat med genensamt bildvisningssystem, datorer, projektor, skrivtavlor, tillgång till gemensam nätverkskatalog, internet, tv, radio samt Rakel. Reservledningsplats är förlagd till Hoven, entréplan, lokal ”Tripp B 074”.

Rutin för information till kommunledningen

Det är viktigt att kommunledningen hålls uppdaterad om händelser och förhållanden som kan orsaka att kommunen hamnar i svåra situationer. Därför finns en rutin som beskriver hur informationsgången bör fungera vid dessa tillfällen. Rutinen återfinns på intranätet.

Förvaltningsvisa rutiner

Förvaltningar och kommunala bolag (t ex Jönköpings Energi och Vätterhem) har upprättat egna ”riktlinjer för intern krisberedskap”. Dessa har utarbetats med en gemensam översikt som skiljer på förvaltningens krisledning och den kommungemensamma krisledningen. Syftet med förvaltningarnas/bolagens krisplaner är att ge initialt stöd för agerande vid särskilda händelser.

Rapportering

Vid svåra påfrestningar av samhället sker samverkan med och rapportering till Länsstyrelsen inom ramen för F-samverkan, se nedan. Kommunens organisation vid höjd beredskap eller krig hanteras med samma organisation och planläggning som beskrivs i detta delprogram. Vid höjd beredskap ska kommunen hålla Länsstyrelsen underrättad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

SAMVERKAN INOM DET GEOGRAFISKA OMRÅDET

Kommunen samverkar även nära med andra aktörer vid större händelser. Det främsta samverkansforumet är F-samverkan, där kommunen ofta har en aktiv roll. Genom de aktörsgemensamma former för F-samverkan som byggts upp finns en tydlig inriktnings- och samordningsfunktion i länet, som kan bidra till att dela information och lägesbild samt framförallt samordna åtgärder och information i hela länet. Kommunikationerna mellan aktörerna sker ofta inom en sådan grupp.

Kommunen har en skyldighet att kunna rapportera läget till Länsstyrelsen vid särskilda händelser. Detta sker ofta genom att en gemensam lägesbild eller motsvarande tas fram inom händelsegruppen eller annan motsvarande inriktnings- och samordningsfunktion i F-samverkan. Kommunen har också möjlighet att kommunicera via de nationella systemen, som Rakel eller WIS. Båda dessa har testats i olika händelser.

Lokal samverkan

Genom Rådet för trygghet och säkerhet kan kommunen lokalt samverka med andra aktörer i kommunens geografiska område. Samverkan i det forumet etableras då händelsen är lokalt hållen och inte påverkar övriga kommuner i länet.

Kommunen avser också att vidareutveckla ett lokalt forum för samverkan med aktörer i det geografiska området (se avsnittet om före en händelse ovan), vilket även syftar till att underlätta samverkan med dessa vid en händelse.

Efter en särskild händelse

Detta avsnitt beskriver planeringen inför det arbete som vidtar efter särskild händelse. Det handlar både om att avsluta arbetet med hanteringen av själva särskild händelse, exempelvis stödja dem som drabbats, men också att dra lärdom och vara bättre förberedda nästa gång något inträffar.

KRISSTÖD

Bakgrund

Sedan 1989 har Jönköpings kommun och sjukvården haft ett nära samarbete vid kriser. Sjukvårdens planering för allvarliga händelser och krisstöd regleras bland annat av hälso- och sjukvårdslagen samt socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Kommunens planering utgår från Socialtjänstlagen och Lagen om extraordinära händelser.

2008 gav Socialstyrelsen ut ett underlag med artikelnummer 2008-123-16, från experter som är avsett att ge underlag för planering av krisstöd till drabbade vid allvarlig händelse. Detta delprogram utgår från det nuvarande samarbetet samt ovan nämnda underlag.

Legala grunder

Socialtjänstlagens 2 kap 2§ 1 st:

”Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Detta ansvar innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.”

Socialtjänstlagens 4 kap 1§ 1 st:

”Den som inte kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) eller för sin livsföring i övrigt”

Det innebär att vid en kris ska kommunens socialtjänst bistå den som vistas i kommunen, då den enskilde *inte kan ta hand om sig eller med hjälp av sitt nätverk tillgodose sina akuta behov.*

Krisstöd inom sjukvården och kommunen

På Länssjukhuset Ryhov finns en krisstödssamordnare vars uppgift är att leda och samordna hälso- och sjukvårdens psykologiska, sociala och psykiatriska stödinsatser till drabbade, närstående och personal vid en allvarlig händelse.

I Jönköpings kommun finns en krisstödsgrupp, benämnd POSOM-grupp. (Psyiskt och socialt omhändertagande). Huvuduppgiften för denna är att i det akuta skedet stödja individer och familjer, upprätta informations- och stödcentrum samt samverka med de övriga organisationer som berörs av händelsen.

Målsättning

Kommunens målsättning med POSOM-gruppen är att:

- Förebygga psykisk ohälsa genom att erbjuda och organisera krisstöd i akuta situationer
- Proaktivt följa händelser som kan beröra människor i Jönköpings kommun
- Medverka vid planering och utbildning i samhället för att bygga upp nätverk

- Rutinmässigt bedöma behov av krisstöd vid dödsfall och om behov finns meddela berörda samverkande

Styrgrupp för POSOM

Socialdirektör, utbildningsdirektör och räddningschef utgör styrgrupp för POSOM i Jönköpings kommun med socialdirektören som sammankallande. Styrgruppen utser personer som på respektive förvaltnings uppdrag ansvarar för arbetet. Styrgruppen beslutar om inriktning av arbetet.

Krisstödssamordning

Det operativa POSOM arbetet inriktas och samordnas av brandingenjör i beredskap eller av den denne utser. Brandingenjör i beredskap kontaktar och sammankallar övriga aktörer. En särskild lista över lednings- och stödpersoner finns upprättad hos räddningstjänsten.

Larmvägar

Vid akut behov av att komma i kontakt med kommunens (POSOM) resurser för psykiskt och socialt stöd kan alltid hjälp förmedlas via räddningstjänstens inre befäl på tel. 036-10 56 72 eller via SOS Alarm 112.

Samverkan

I Jönköpings kommun finns en lång tradition av nära samverkan vid krisstödssamordning mellan sjukvården genom dess krisstödssamordnare, polisen och berörda förvaltningar såsom socialtjänsten, räddningstjänsten, utbildningsförvaltningen med flera. I arbetet finns en nära samverkan med kyrkorna och särskilt sjukhuskyrkan.

Formen för samverkan är nätverk vilka även omfattar psykiatriska akutmottagningen, akutmottagningen, vårdcentraler, ambulanssjukvården, större arbetsgivare, företagshälsovård, kyrkor och samfund med flera.

Kärnan i samverkan utgörs av ett nära samarbete mellan räddningstjänsten, socialtjänsten, krisstödssamordnare på Ryhov samt polisen.

Denna kärngrupp har en nära samverkan och kontaktar varandra regelbundet när situationer uppstår som kräver en bedömning. Vid en sådan bedömning är följande frågeställningar centrala:

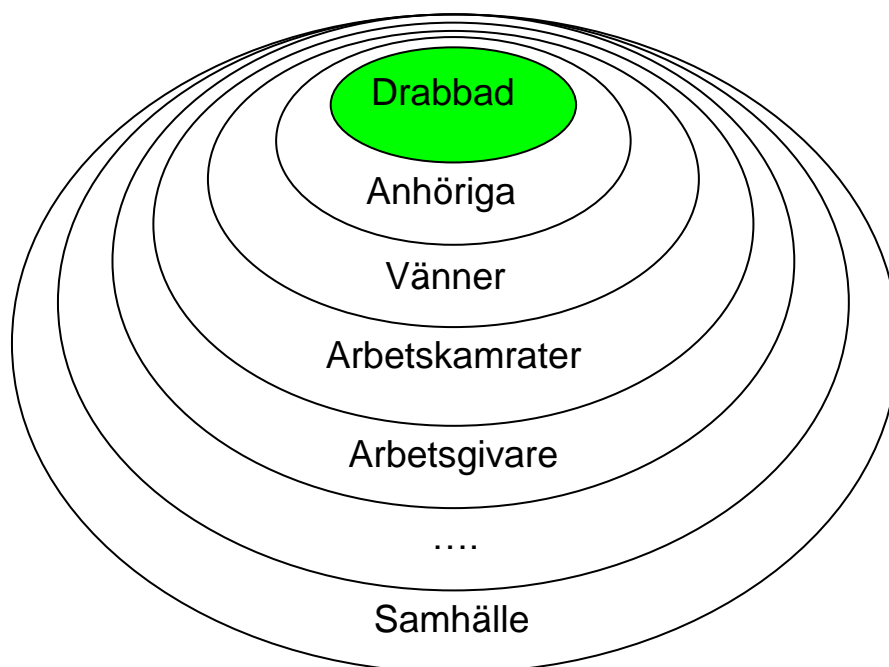
- Vilka drabbade sammanhang finns? Grupper av människor, familjer, arbetsplatser etc.
- Direkt berörda av händelsen
- Indirekt drabbade, vittnen etc.
- Riskfaktorer
- Hur ser nätverken ut runt de drabbade, vilken förmåga har dessa?
- Vilka behov finns och vilken organisation är bäst skickad att tillgodose dessa?

Inriktning och samordning av krisstöd beror av vilken typ av händelse som inträffar. Krisstöd är enligt socialstyrelsens underlag Krisstöd vid allvarlig händelse art nr 2008-123-16 en uppgift för sjukvården. Dock finns ofta ett behov av stöd och hjälp utan att det föreligger ett vårdbehov.

Uppdrag och förhållningssätt

Utgångspunkten i kommunens ansvar för psykiska och sociala stödinsatser är att individen själv och med hjälp av sitt nätverk bestående av till exempel familj, vänner, arbetskamrater,

arbetsgivare eller föreningsliv etc. skall kunna klara att hantera en kris i livet. Kommunen, sjukvårdens och polisens förhållningssätt är därför att vid olyckor och kriser som kommer till deras kännedom försöka bedöma om individens egna resurser och nätverk är tillräckliga. I de fall det konstateras att en eller flera individer inte har förmåga att klara sin situation träder kommunens, sjukvårdens och polisens ansvar in med stöd av de legala grunderna ovan.

Gemensamt förhållningssätt som polisen, kommunen och sjukvården utgår från vid bedömning av behov av psykiska och sociala stödinsatser. De inre ringarna utgör det bästa stödet för drabbade individer. Om dessa nätverk inte finns eller saknar resurser träder samhällets ansvar in.

Likvärdighet

Vid kriser som blir omfattande och medialt uppmärksammade finns tydliga förväntningar från medborgarna att samhället agerar. En medial händelse ger ett ökat behov av samordning av krisstöd eftersom fler blir indirekt berörda genom media fokuseringen.

Vid den personliga katastrofen som inte uppmärksammas i media eller blir sedd av samhället kan många gånger en rimlig fråga vara varför man inte får hjälp på samma sätt som vid mediala händelser.

I kommunens arbete med krisstöd är ambitionen att ge alla ett likvärdigt bemötande och att alla akut drabbade blir sedda av samhället. Ett erbjudande om hjälp kan många gånger vara tillräckligt för att drabbade individer skall känna stöd från samhället och ändå själva klara av situationen.

En lägsta nivå vid mötet med drabbade människor är att ge ett erbjudande om stöd samt råd om självhjälp. I denna kontakt utgör Regionens broschyr om krisstödet första hjälp och vanliga reaktioner ett bra hjälpmedel.

Socialtjänstens uppgift

Utöver att socialtjänsten ingår i Styrgruppen har socialtjänsten också följande möjligheter:

- Bistå olycksdrabbade med psykosocialt stöd och i förekommande fall med logi och mat och andra praktiska frågor.
- Ge stöd och hjälp till chockade personer och bistå med krisstöd, samarbete sker med bl.a. Regionens PKL-grupp.
- Socialtjänsten har möjlighet att evakuera och erbjuda även en större grupp människor logi på Majvallen i Huskvarna .

Ansvar för den operativa ledningen av socialtjänstens insatser inom POSOM är områdeschef Barn och Ungdom/resurs. Till sin hjälp har områdeschefen Barn och Ungdom/resurs följande personal:

- Sektionschef för Socialjour
- Sektionschef för missbruk/behandling
- Utvecklingsledare med kompetens inom funktionshinder/psykiatri
- Enhetschef hälso- och sjukvård

Ledningsgruppens ansvarar på dagtid för att tillsammans med Räddningstjänstens samordnare göra kartläggning som ska ligga till grund för insatsen. Utifrån den kartläggningen kallas resurspersonerna in och gör en definierad och avgränsad insats i krisarbetet.

På icke kontorstid övertar joursekreterarna ledningsansvaret för socialtjänstens del av Posomarbetet och har då mandat att kalla in resurspersoner. Socialjourens personal och resurspersonerna inom POSOM har fördjupad utbildning i krisomhändertagande. För socialjourens del kan det ofta handla om praktiskt omhändertagande. Då psykologiskt krisstöd är aktuellt kan joursekreterarna i mån av tid utföra arbetsuppgifterna själva eller kalla in resurspersoner att hjälpa till.

Efter avslutad akutinsats görs en bedömning av behov av mer långsiktigt stödbehov hos de drabbade. Kontakter för mer långsiktigt psykosocialt stöd kan vid behov förmedlas.

Utbildningsförvaltningens uppgift

Utöver att utbildningsförvaltningen ingår i Styrgruppen har förvaltningen också följande möjligheter:

- Ansvara för information till förskolor och skolor i samband med kriser
- Ge särskilt stöd till drabbade barn och elever då de deltar i förskolans/skolans verksamhet
- Stödja kamrater till drabbade barn och elever

I samband med olycksfall och kriser kommer både barn/elever och deras kamrater att påverkas. Varje förskola/skola har utarbetat särskilda planer för sådana händelser. Huvudansvaret för aktivering av dessa planer ligger på enhetens förskolechef/rektor. Det övergripande ansvaret för att leda förvaltningens arbete i samband med olycksfall och kriser ligger på utbildningsdirektören.

Räddningstjänstens uppgift

Utöver att räddningstjänsten ingår i styrgruppen har räddningstjänsten också följande möjligheter:

- Samordning av krisstödsarbete
- Stöd till drabbade på skadeplats i samband med olyckor
- Organisation av informationsarbete tillsammans med kommunikationsavdelningen

Inom räddningstjänsten finns en grupp särskilt utbildare resurspersoner som kan bistå drabbade.

Resurser för krisstöd

Individen själv och dennes nätverk är viktiga delar vid krisstöd, som därför kan förmedlas i olika former.

Uppföljning och utvärdering

Styrgruppen för POSOM ansvarar för att, vid behov, genomföra uppföljning och utvärdering av egen POSOM insats. Uppföljning på egen insatt personal, för eventuellt krisstöd, i form av avlastande samtal samt en utvärdering av POSOM organisationens egen insats samordnas via Räddningstjänst.

Utbildning och övning

Personal ingående i POSOM organisationen skall erbjudas möjlighet till utbildning och övning inom POSOM området. Detta inbegriper ledningsträningsövning för styrgruppen och krisstödsutbildning för stödpersonal. Ett gemensamt utbildningstillfälle en gång om året bör genomföras, där även erfarenhetsutbyte mellan enheterna kan göras.

Ansvarig för detta utbildningstillfälle är räddningstjänsten.

Rutin

Det mer detaljerade arbetet beskrivs i kommunens rutin för krisstöd.

AVVECKLING OCH ÅTERSTÄLLNING

Många händelser kan medföra ett stort arbete även efter avslutad insats i det akuta skedet. Kommunens organisation för att hantera särskilda händelser ska avvecklas i den takt som är lämplig vid varje enskild händelse, exempelvis utifrån vilka ordinarie strukturer som finns på plats och deras förmåga att ta vid. Det både vara ordinarie strukturer som varit involverade i det akuta skedet, men det kan också tillkomma andra verksamheter i ett senare skede.

Det är svårt att planera för avslutandet av en händelse, då det är helt beroende av händelsens karaktär. Det finns dock några generella arbetsmoment, frågeställningar eller steg som kan förberedas. Det kan dock finnas möjlighet att planera för hur påverkade verksamheter ska återgå till normal verksamhet eller möjlighet att ta fram exempelvis checklistor för att identifiera kommande behov. Några exempel kan vara

- Samverkan i efterarbetet – identifiera aktörer och samverkansforum
- Uppröjning och återställande vid fysisk påverkan samt hur förmågan kan stärkas framöver
- Identifiera drabbade människors behov - individuellt, utsatta grupper eller hela samhällen
- Behov av krisstöd eller annat stöd
- Påverkan på andra skyddsvärden, så som miljö eller ekonomisk verksamhet, försörjningsmöjligheter eller annan samhällsviktig verksamhet.

Kommunen kommer under mandatperioden att arbeta vidare med hur särskilda insatser vid händelser avslutas, övergång till vardaglig verksamhet samt hur de lärdomar som dragits kan tas till vara.

UTVÄRDERING OCH ERFARENHETER

Kommunen ska utvärdera sina insatser och sitt arbete med att hantera särskilda händelser. Både det som gick bra och positiva lärdomar samt vad som kan göras bättre bör ingå i utvärderingen.

Räddningstjänsten ansvarar för att utvärdering genomförs efter en händelse, och att den rapporteras vidare.